

|                                            |                                                                                                                                                                                                                                             |
|--------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                            |                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ</b> |                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>ЛИСТ</b>                                |                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>06.06.2013 № 1/9-413</b>                |                                                                                                                                                                                                                                             |
|                                            | Міністерству освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, департаментам (управлінням) освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, Інститутам післядипломної педагогічної освіти |

## **Про впровадження факультативних курсів працівниками психологічної служби системи освіти**

Аналіз правопорушень, вчинених неповнолітніми, свідчить, що основними причинами протиправних дій є недостатній життєвий досвід, схильність до наслідування дорослих, не завжди позитивний вплив на дітей оточуючого середовища, намагання звільнитися від опіки з боку батьків, віра в безкарність, недостатній рівень самокритичного ставлення до власних вчинків, хибна оцінка складних життєвих ситуацій тощо.

Враховуючи зазначене вище, Міністерство рекомендує впроваджувати в загальноосвітніх навчальних закладах, починаючи з 2013-2014 навчального року, факультативні курси, які орієнтовані на підсилення психологічної складової у вихованні дітей та учнівської молоді.

Для організаційно-методичного забезпечення викладання факультативних курсів працівниками психологічної служби надсилаємо [переліки програм факультативних курсів, курсів за вибором та спецкурсів для застосування в роботі працівників психологічної служби](#), рекомендованих для використання в початковій школі та електронні переліки програм факультативних курсів для застосування в роботі працівників психологічної служби, рекомендованих для використання в основній і старшій школі у загальноосвітніх навчальних закладах.

Програми схвалені для використання у загальноосвітніх навчальних закладах науково-методичною комісією з проблем виховання дітей та учнівської молоді Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України (лист ПТЗО № 14.1/12-Г-165 від 15.05.2013 р.). Зміст програм представлений у варіантах з кількістю 17, 35, 52 та 70 годин, які реалізуються за рахунок годин варіативної складової навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів.

Зазначений перелік програм друкується в "Інформаційному збірнику Міністерства освіти і науки України", фахових науково-методичних журналах, а також розміщений на сайтах: [www.mon.gov.ua](http://www.mon.gov.ua), [www.psyua.com.ua](http://www.psyua.com.ua)

|                           |                         |
|---------------------------|-------------------------|
| <b>Заступник Міністра</b> | <b>Б.М. Жебровський</b> |
|---------------------------|-------------------------|

|  |                                                                                      |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------|
|  | Додаток 1<br>до листа Міністерства<br>освіти і науки України<br>06.06.2013 № 1/9-413 |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------|

**ПЕРЕЛІК**  
**програм факультативних курсів, курсів за вибором та**  
**спецкурсів для застосування в роботі працівників**  
**психологічної служби, рекомендованих Міністерством**  
**освіти і науки для початкової школи у загальноосвітніх**  
**навчальних закладах**

| <b>№ п/п</b> | <b>Назва</b>                                                                                                         | <b>Автор</b>       | <b>Клас</b>         |
|--------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|---------------------|
| 1.           | "Цікаве спілкування". Програма факультативного курсу.                                                                | Л.В. Бура          | 1-4                 |
| 2.           | "Цікаве спілкування". Програма спецкурсу.                                                                            | Л.В. Бура          | 1-4                 |
| 3.           | "Пізнай себе". Програма спецкурсу з психології.                                                                      | Л.В.<br>Доманська  | 2-3                 |
| 4.           | "Таємниці спілкування". Програма факультативного курсу.                                                              | О.М.<br>Курбанова  | 3-4                 |
| 5.           | "Сходінками до школи". Програма факультативного курсу для вихованців підготовчих класів спеціальної школи-інтернату. | Л.І.<br>Черноусова | підготовчий<br>клас |
| 6.           | "Корисні навички молодших школярів". Програма факультативного курсу для спеціальної школи-інтернату.                 | Л.І.<br>Черноусова | 1-4                 |

|  |                                                                                      |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------|
|  | Додаток 2<br>до листа Міністерства<br>освіти і науки України<br>06.06.2013 № 1/9-413 |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------|

**ПЕРЕЛІК**  
**програм факультативних курсів, курсів за вибором та**  
**спецкурсів для застосування в роботі працівників**  
**психологічної служби, рекомендованих Міністерством**  
**освіти і науки України для основної і старшої школи у**  
**загальноосвітніх навчальних закладах**

| № п/п | Назва                                                                                                                                                              | Автор                                                                                                                 | Клас |
|-------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 1     | 2                                                                                                                                                                  | 3                                                                                                                     | 4    |
| 1.    | "Швидка самодопомога". Програма факультативного курсу.                                                                                                             | З.Г. Вітульська,<br>В.І. Денисенко                                                                                    | 5    |
| 2.    | "Вчись думати". Програма факультативного курсу (основи практичної психології).                                                                                     | М.Г. Глушко                                                                                                           | 5(6) |
| 3.    | "Психологічний розвиток особистості молодшого підліткового віку". Програма факультативного курсу, додатковий матеріал до програми "Щоденник розвитку особистості". | А.В. Заворотнюк                                                                                                       | 5    |
| 4.    | "Розвиваючі ігри". Програма курсу за вибором.                                                                                                                      | О.Г. Луценко                                                                                                          | 5-7  |
| 5.    | "Психологія спілкування". Програма спецкурсу.                                                                                                                      | І.Є. Хронюк                                                                                                           | 5-7  |
| 6.    | "Аранжування особистості". Програма факультативного курсу з психології.                                                                                            | А.В. Суворова                                                                                                         | 6-7  |
| 7.    | "Сходінки до вершини "Я"". Програма факультативного курсу з психології.                                                                                            | Н.М. Костецька                                                                                                        | 7-8  |
| 8.    | "Відверта розмова". Програма факультативного курсу.                                                                                                                | А.М. Вієвський,<br>К.І. Лепеха,<br>Н.В. Лунченко,<br>Ю.А. Луценко,<br>В.Д. Острова,<br>В.Г. Панок,<br>Н.В. Сосновенко | 7-8  |

|     |                                                                                                                    |                                                                           |        |
|-----|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------|--------|
| 9.  | "Психологія спілкування". Програма факультативного курсу.                                                          | Н.Ю. Сасюк                                                                | 8      |
| 10. | "Цікава психологія". Програма факультативного курсу.                                                               | А.Л. Ціось                                                                | 8      |
| 11. | "Обираю професію". Програма спецкурсу.                                                                             | М.В. Лемак,<br>В.Ю. Петрище                                               | 8-10   |
| 12. | "Самопізнання та соціалізація підлітка". Програма спецкурсу.                                                       | В.Ю. Петрище                                                              | 8-10   |
| 13. | "Настає час вибору". Програма факультативного курсу.                                                               | Т.В. Сідляр,<br>Н.В. Свірчкова                                            | 8-11   |
| 14. | "Моя майбутня професія: правила вибору". Програма курсу за вибором.                                                | В.Г. Панок,<br>О.В. Мельник,<br>О.Л. Морін,<br>Л.А. Гуцан,<br>І.І. Ткачук | 9      |
| 15. | "Психологія особистості". Програма спецкурсу.                                                                      | М.І. Божко                                                                | 10     |
| 16. | "Моя майбутня професія: шлях до успіху". Програма курсу за вибором.                                                | В.Г. Панок,<br>О.В. Мельник,<br>О.Л. Морін,<br>Л.А. Гуцан,<br>І.І. Ткачук | 10(11) |
| 17. | "Психологія особистісного вдосконалення". Програма факультативного курсу.                                          | Н.Д. Бойко                                                                | 10-11  |
| 18. | "Життєва компетентність особистості". Програма факультативного курсу.                                              | С.В. Вареник                                                              | 10-11  |
| 19. | "Конфліктологія у школі". Програма курсу за вибором.                                                               | Г.В. Іванова                                                              | 10-11  |
| 20. | "Я і психологія". Програма факультативного курсу.                                                                  | В.М. Островська                                                           | 10-11  |
| 21. | "Основи психології та педагогіки". Програма спецкурсу для підготовки учнів до олімпіади з педагогіки і психології. | Д.Д. Романовська,<br>О.В. Ілашук                                          | 10-11  |
| 22. | "Психологія ділового спілкування і основи ділового етикету". Програма факультативного курсу.                       | І.С. Ропачька                                                             | 10-11  |

|     |                                                                                                                 |                                      |       |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|-------|
| 23. | "Психологія". Програма факультативного курсу.                                                                   | Л.А.<br>Пєтушкова,<br>А.В. Аносова   | 10-11 |
| 24. | "Основи психології особистості". Програма спецкурсу.                                                            | Ю.М. Талаєва,<br>Д.Д.<br>Романовська | 10-11 |
| 25. | "Психологія наукової творчості". Програма спецкурсу.                                                            | О.П.<br>Чухілевич                    | 10-11 |
| 26. | "Основи етики та психології сімейного життя". Програма факультативного курсу.                                   | Н.І. Андруша                         | 11    |
| 27. | "Особистість та міжособистісні відносини". Програма спецкурсу.                                                  | М.І. Божко                           | 11    |
| 28. | "Я і моя професія". Програма спецкурсу.                                                                         | Л.М.<br>Журомська                    | 11    |
| 29. | "Формування духовно-моральних цінностей". Програма факультативного курсу для учнів спеціальної школи-інтернату. | Л.І.<br>Черноусова                   | 5-6   |
| 30. | "Основи психології". Програма факультативного курсу для учнів спеціальної школи-інтернату.                      | Л.І.<br>Черноусова                   | 7-8   |
| 31. | "Етика і психологія сімейного життя". Програма факультативного курсу для учнів спеціальної школи-інтернату.     | Л.І.<br>Черноусова                   | 9-10  |

*{Текст взято з сайту Міністерства освіти і науки <http://www.mon.gov.ua>}*